
Uvodnik

Spoštovane bralke, spoštovani bralci!

Prvo številko revije Varstvoslovje letos izdajamo z mešanimi (varnostnimi) občutki. Po eni strani smo se nekako prebili skozi dveletno kalvarijo epidemije covida-19 ter optimistično in polni načrtov ponovno zadihali s polnimi pljuči, po drugi strani pa nas je agresija Rusije na Ukrajino streznila in opozorila, da tudi Evropa ni imuna na vojaške grožnje, čeprav so bile te videti po koncu vojn na območju Zahodnega Balkana precej nerealistične. Žal se je pokazalo, da se različne oblike groženj in tveganj očitno pojavljajo ciklično in da dolgoročno nobene ne moremo odpisati. Zato se mora družba nanje vseskozi pripravljati, v ta namen zagotoviti tudi pomembne družbene resurse in hkrati upati, da do najhujšega ne bo prišlo. Sliši se kot plačilo zavarovalne premije in to ni daleč stran od resnice!

Kaj in koliko lahko varstvoslovna, obramboslovna in druge za varnost družbe relevantne znanstvene discipline prispevajo k pravočasni pripravi družbe in države je več ali manj znano. Tokrat svoj delež prispevajo članice in člani znanstvene skupnosti v obliki štirih prispevkov. Rok Hacin in Jošt Meško sta opravila študijo kaznovalne politike v nekdanjih jugoslovanskih republikah. Opredelila sta dejavnike, ki vplivajo na kaznovalno politiko, pri čemer sta stopnjo zaprtih oseb izbrala kot glavni indikator kaznovalne politike. Med drugim sta ugotovila, da se nekdanje jugoslovanske republike statistično pomembno razlikujejo na področju stopenj zaprtih oseb, sprejema obsojencev, zaprtih tujcev, kriminalitete in obsojenih oseb. Ob tem sta avtorja opozorila tudi na omejitve študije, ki izhajajo iz pomanjkanja relevantnih statističnih podatkov in dejavnikov, ki se povezujejo s kaznovalno politiko v določenih obdobjih in/ali določenih državah.

Emma Šumenjak in Tinkara Pavšič Mrevlje sta opravili sistematični teoretični pregled o psiholoških značilnostih storilcev intimnopartnerskih umorov. Skoraj vsak sedmi umor na svetu namreč sodi v to kategorijo. Sistematični pregled literature je pokazal, da zloraba v otroštvu ni povezana z intimnopartnerskimi umori in da je otroštvo storilcev tovrstnih umorov razmeroma konvencionalno. Tovrstni umori so torej bolj čustvene kot praktične narave, najpogostejši motiv pa je povezan z namenom oziroma dejansko prekinitvijo zveze. Študije poročajo tudi o storilcih, ki imajo duševne motnje, medtem ko so rezultati glede predhodnega nasilja v razmerju neenotni.

Manca Rupnik in Katja Eman predstavljata širše področje rabe živega srebra in kompleksnost problematike onesnaževanja s to strupeno kovino. Pri tem skozi prizmo ekološke kriminologije ugotavljata, da se po eni strani stroka sicer zaveda, za kako zelo toksično kovino gre, vendar je po drugi strani poizkusov, da bi našli alternative, ki ne vsebujejo uporabe živega srebra, oziroma da onesnaževanje z živim srebrom ne bi bilo stranski produkt industrijskih procesov, zelo malo.

Jaka Ambrožič in Maja Garb analizirata vojno, ki jo je v Mehiki sprožilo delovanje mamilarskih kartelov. Čeprav naj bi šlo pri kriminaliteti, povezani

z drogami, za notranjevarnostni problem, s katerim se po navadi ukvarjajo policija in notranje varnostne službe, je analizirani primer specifičen. Zaradi organiziranosti, oboroženosti in načina delovanja mamilarških kartelov na eni strani in vlade oziroma vladnih oboroženih sil na drugi strani ter še posebej zaradi visokega števila smrtnih žrtev imamo po oceni avtorjev v resnici opraviti s pravim oboroženim konfliktom. Tako razmere v Mehiki kažejo na brisanje meja med kriminaliteto, terorizmom in oboroženimi konflikti ter boji oziroma ukrepi proti tem pojavom.

Številko zaokrožuje poročilo o posvetu Družbena vključenost in mobilnost invalidov, ki sta ga pripravila Monika Klun in Aleš Bučar Ručman. Posvet je potekal na mednarodni dan invalidov in je med drugim predstavil raziskovalno angažiranost Fakultete za varnostne vede UM tudi na tem, pomembnem, a vse pre pogosto spregledanem, področju družbene stvarnosti.

Dovolite mi, da se na koncu v imenu uredništva in bralstva zahvalim dosedanjemu dolgoletnemu uredniku številke v angleškem jeziku prof. dr. Branku Lobnikarju, ki je prevzel odgovorno funkcijo v varnostnem sistemu RS. Želimo mu veliko uspeha na novi poti. Novi urednici doc. dr. Maji Modic, pa izrekam dobrodošlico in ji želim uspešno soočenje z izzivi urednikovanja.

Izr. prof. dr. Andrej Sotlar
Gl. in odg. urednik